

ЕПИСКОП КИРИЛ (1872 – 1874)

и бъдещи видински митрополит /1890 – 1914/ се родил на 15 юлий 1833 г. в гр. Берковица. Първоначално образование получил в родния си град, а след смъртта на родителите си отишъл в Чипровския манастир като послушник. Тука той бил подстриган в 1857 г. в монашество и ръкоположен в йеродяконски чин. Следната 1858 г. той заминал за гр. Сремски Карловец и постъпил ученик в тамошната сръбска духовна семинария, която следвал до 1863 г. На връщане в родното си място, той се отбил във Видин. Но поради едно спречкване с местния гъркоман учител Горски, както това видяхме по-рано, той бил обвинен от турското правителство за бунтовник и изпратен на заточение в гр. Сивас. Тежко било положението на дякон Кирила в заточение. Затворен в един манастир, той добивал прехраната си от милостиня и подаяние, но и на тези трохи му завидял местният манастирски бакалин и по негови интриги той бил преместен в съседния почти необитаем скит /малък манастир/, в който положението му станало съвсем лошо. Няма нито средства, нито кой да се погрижи за неговото освобождение. Случайно тук той се запознал с един турски ходжа, а този, последният, го препоръчал на местния каймаканин. На тях дякон Кирил разправил своите теглила от гърците, които описал за най-върли врагове на турското царство и те от своя страна обикнали нещастния заточеник и му помагали в прехраната. Под ръководството на ходжата той изучил в съвършенство турския и арабски езици. В 1866 г. се свършило заточението му и той се върнал през Цариград в Тулча, където се условил за учител и дякон при местната българска църква. Учителствал 4 години и в 1870 г. привременият български синод в Цариград го назначил за управляващ Силистренската епархия, като предварително бил ръкоположен от видинския митрополит Антима /в битността му в гр. Тулча/ в чин архимандрит, според нареждането на същия синод. Тази длъжност той изпълнявал две години.

В 1872 г. Негово Блаженство екзарх Антим извикал архимандрита Кирила в Цариград и Св. синод решил да бъде ръкоположен в епископски сан на белоградчишката епископия. Ръкоположението извършил Н. Блаженство в съслужение на Св. софийския митрополит Доротей и Св. самоковския митрополит Доситея и той получил титлата “Св. белоградчишки” и бил назначен за викарий на Негово Блаженство и управляващ видинската епархия, след което заминал за Видин.

Във Видин епископ Кирил престоял две години и управлявал Видинската епархия под ръководството на екзарха. През това време той живо се интересувал от вътрешната уредба на епархията и развоя на учебното дело в нея, за да се подготвят свещеници и учители, от каквито се чувствувало голяма нужда. В това отношение той имал големи успехи. Учебното дело в градовете укрепнало и се развило в трикласни училища. Във Видин било основано /в 1872 г./ и ученическо дружество “Надежда” с цел да основе библиотека за саморазвитие на учениците, да помага на бедни ученици и да поддържа селски ученици в градското училище, за да се приготвят за учители в своите села. Били открити първоначални училища и в по-големите села на епархията. Той успял да ръкоположи и настани свещеници и в много селски енории, като навсякъде доставял и

снабдявал църквите с нови църковно-славянски богослужбни книги. Изобщо, навсякъде из епархията се дал силен тласък към възраждане в духа на делото на Св. Св. Кирила и Методия, празника, на които бил вече възстановен навсякъде из целия санджак. Но в 1874 г. станало нужда да бъде освободен от тази длъжност и изпратен в сърцето на Македония – в Скопие. За това той бил извикан в Цариград и назначен за управляващ Скопската епархия на мястото на митрополита Доротей, който бил вдигнат от Скопие, а след една година бил избран от местното население за клир и за каноничен Скопски митрополит. Такъв той останал до края на турското робство, след което се върнал в България и в 1889 г. бил изпратен да управлява повторно Видинската епархия, след смъртта на митрополита Антима, а в следната година бил избран и за титулярен митрополит, какъвто и останал до края на живота си в 1914 г

Светското име на митрополит Кирил е Коста Стоичков. Той е роден на 15.07.1832 г. в будния възрожденски град Берковица. Дните на неговото детство са белязани с недоимъка и терзанията на всяко българско семейство по това време. С неимоверни усилия го записват в местното килийно училище, където получава първоначалното си образование. Междувременно родителите на малкия Коста почиват и той остава кръгъл сирак. След завършване на образованието си, осъзнал своето духовно призвание, той се отправя към Чипровския манастир „Св. Йоан Рилски“, където постъпва като послушник. В манастира любознателният и ревностен младеж с готовност изпълнява възложените му послушания, като заедно с това се укрепва и утвърждава във вярата. Издържал изпитанията на строгия манастирски живот, през 1857 г. той е постриган в монашество с името Кирил, а скоро след това е ръкоположен и в йеродяконски чин.

Воден от желанието за придобиване на по-високи богословски познания и с подкрепата на манастирското братство, което го насърчило морално и материално, през 1858 г. йеродякон Кирил заминава за гр. Сремски-Карловци, Австро-Унгария. Там в продължение на четири години прилежно учи в местната сръбска духовна семинария, като в свободното си време има възможността да се запознае и с богатото историческо и културно наследство на страната.

Извън учебните занимания отец Кирил силно е повлиян и от нарастващото недоволство сред българското население срещу османските поробители и гръцкото духовенство, като поддържа постоянни контакти с българската емиграция и следи с жив интерес събитията, свързани с българския народ и отразявани в европейския печат.

През лятото на 1863 г., завършил своето богословско образование, йерод. Кирил се завръща в родината. Едва стъпил на родна земя в гр. Видин, по давление на тогавашния гръцки Видински митрополит Паисий, който предварително бил информиран за неговото пристигане, той е арестуван. След щателен обиск на личния му багаж, турските власти откриват в него книга, описваща историята за царуването на българския цар Йоан-Асен Втори, което става повод да го изпратят в Цариград и да го изправят пред съда.

След необосновани обвинения и фиктивен процес младият инок е осъден на заточение

и е изпратен в Сивас, Мала Азия. Там в продължение на три години е принуден да изтърпи жестоки издевателства и унижения, съпътстващи всички дни на неговия престой, които въпреки всичко не отслабват патриотичния му борчески дух и каляват апостолската му ревност за бъдещото високоотговорно служение.

Бидейки освободен през 1866 г., той се установява в Тулча, където до 1870 г. работи като учител, а заедно с това служи и като дякон в тамошната църква. През 1870 г. е ръкоположен за йеромонах, а скоро е възведен и в архимандритско достойнство и назначен за председател на българската църковна община в град Силистра. Навсякъде архим. Кирил изпълнява възложените му послушания с необходимото разбиране и възискателност, което дава основание на новоизбрания Български екзарх Антим I и Светия Синод да му възложат по-отговорно служение. Повикан в Цариград, през 1872 г. в българския храм „Св. Стефан“ той е хиротонисан в епископски сан с титлата „Белоградчишки“ от Екзарх Антим I и архиереите Самоковски Доситей, Нишавски Партений и Софийски Доротей (по-късно Скопски) и е назначен за екзархийски викарий във Видинска епархия, където остава до 1874 г. От края на същата година епископ Кирил е управляващ Скопска епархия, а на 23.07.1875 г. е избран за Скопски митрополит. След започването на Руско-турската освободителна война, през 1877 г. митрополит Кирил е принуден да напусне Скопие, като първоначално се установява в Цариград, а след това в София, където е „митрополит на разположение“ на Св. Синод. От 1887 г., след отстраняването на Софийския митрополит Мелетий, той е управляващ Софийска епархия, а след смъртта на Видинския митрополит и бивш екзарх Антим от края на 1888 г. е управляващ Видинска епархия.

На 21.03.1891 г. е избран за Видински митрополит. В своята нова богодарувана епархия митрополит Кирил има възможността да изяви целия свой потенциал, като доразвива започнатото от екзарх Антим и същевременно обновява клира и възобновява храмостроителството. Всеизвестна е неговата строгост към подчинените му свещенослужители, от които изисква достойно поведение и изряден външен вид.

Като член на Св. Синод дядо Кирил е принципен деятел за развитието на църковно-просветното дело на Българската православна църква. Благодарение на своята монашеска пестеливост, през 1902 г. той става и един от основните дарители за построяването на сградите на Софийската духовна семинария, като дарява 50 000 златни лева.

В последните години от своя живот митрополит Кирил живее твърде уединено и скромно. Часовете му преминават в молитва, четене и размишления. Преживял много превратности в своя земен път, той склопява очи с твърдата увереност, че е допринесъл според силите си за развитието на Българската православна църква и своята епархия. Почива на 21.05.1914 г. в гр. Видин. Погребан е до видинския катедрален храм „Св. Димитрий Солунски“.